

Med grønn luftfart bygger vi framtiden.

POWER UP!

Bli med i kraftsamling om et innovasjonssenter med forskning og avansert teknologiutvikling i Oslo-området med 1,4 mill. innbyggere.

U R B A N
SKY

Et innovasjonssenter for norsk luftfart

■ ■ **Norsk luftfart** etterlyser et senter for forskning, innovasjon og teknologiutvikling. Bli med i utviklingen av et innovasjonssenter for grønn luftfart. Behovet er størst midt i Oslo-området med 1,4 millioner innbyggere.

28. september ble **Veikart 2.0 Grønt industriløft** lansert av regjeringen – en oppdatert løypemelding i det grønne skiftet med mål om å skape verdier og nye jobber i hele landet.

Innfasingen av grønn luftfart gjør det mulig å bruke Norge som en arena for å «skape nasjonale verdier, konkurransekraft og bærekraftige samfunnsløsninger av stor verdi for både Norge og verden», ifølge SINTEF.

Stortinget 6. oktober: Finansminister Trygve Slagsvold Vedum (Sp) legger fram statsbudsjettet for 2024 som danner grunnlag for å etablere et innovasjonssenter for grønn luftfart. Foto: AIR24

«Norge er et land som er ideelt egnet for **å teste og pilotere** nye og miljøvennlige fly, og på lang sikt, når luftfarten har gått gjennom det grønne skiftet, vil flyreiser være den mest miljøvennlige måten å reise på», sier samferdselsminister Jon-Ivar Nygård (Ap) om regjeringens nye luftfartsstrategi.

Elektrisk commuter i første testflygning

27. september 2022

FOTO: EVIATION

Universal Hydrogen med testflygning

2. mars 2023

FOTO: UNIVERSAL HYDROGEN

SAS og Airbus samarbeider om ZEROe

ILLUSTRASJON: AIRBUS

I starten av hybrid-elektrisk luftfartsindustri

Lansert 14. juni 2023

ILLUSTRASJON: EFLY

Elfly-gruppen med NOEMI

Lansert 14. juni 2023

ILLUSTRASJON: EFLY

Elfly-gruppen med NOEMI

ILLUSTRASJON: EMBRAER

Energia H2 gassturbin fra Embraer

ILLUSTRASJON: EMBRAER X

EVE fra Eve Air Mobility og EmbraerX

FOTO: AIRBUS HELICOPTERS

CityAirbus NextGen multicopter fra Airbus

ILLUSTRASJON: HEART AEROSPACE/SAS

SAS med ES30 fra Heart Aerospace

Electric Regional Aircraft fra Aura Aero

ILLUSTRASJON: AURA AERO

Planer for AURA-fabrikken i Toulouse

ILLUSTRASJON: AURA AERO

Rolls-Royce Electrical Norge feirer 25 år

FOTO: ROLLS-ROYCE

Hamar flyplass

Kjeller flyplass

Voss flyplass

Flyplassene på Hamar, Kjeller og Bømoe på Voss har alle til felles at de er truet av nedbygging. Med regjeringens ønske om fortgang i innfasingen av lav- og nullutslippsluftfart, kan flyplassene bli sentrale i arbeidet med å skape enklere reisehverdag og økt konkurransevne for næringslivet. Foto: Blueskies, Urban Sky og Morgan Mackay

Flyplasser er luftfartens hjørnesteiner

■ ■ **Regjeringen** etterlyser virkemidler for raskere innfasing av grønn luftfart. Flyplassene på Hamar, Kjeller og Voss kan bidra til enklere reisehverdag og økt konkurransevne for næringslivet.

Alle tre flyplassene ligger sentralt til i nærheten av offentlig transport med tog og buss.

Flyplasser utgjør luftfartens hjørnesteiner, ifølge Airbus. I en rapport fra januar 2021 trekker NASA fram verdien av lokalflyplasser og konkluderer med at Regional Air Mobility «fundamentalt vil endre hvordan vi reiser» ved å bringe økt komfort, større fleksibilitet og sikkerhet ved flyreiser.

An aerial photograph of the Kjeller airport and surrounding area. The runway is a prominent feature, running horizontally across the middle of the image. To the left of the runway, there are several large hangars and other airport buildings. To the right, there is a dense residential area with many houses. In the foreground, there are green fields and a winding river. The background shows rolling hills and a large body of water under a cloudy sky.

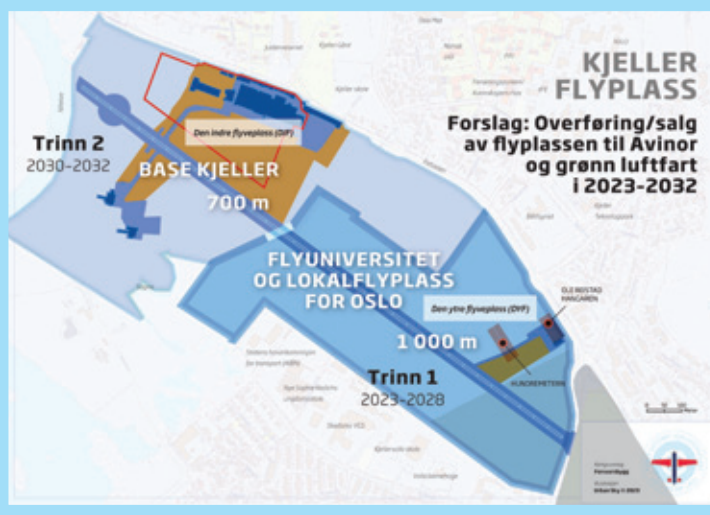
KJELLER – ET UNIKT SENTER FOR INNOVASJON I NORSK LUFTFART

■ ■ Med innfasingen av lav- og nullutslippsfly i Norge vil lokale og regionale flyplasser få ny verdi. For å lykkes med grønn luftfart er det behov for en kraftsamling.

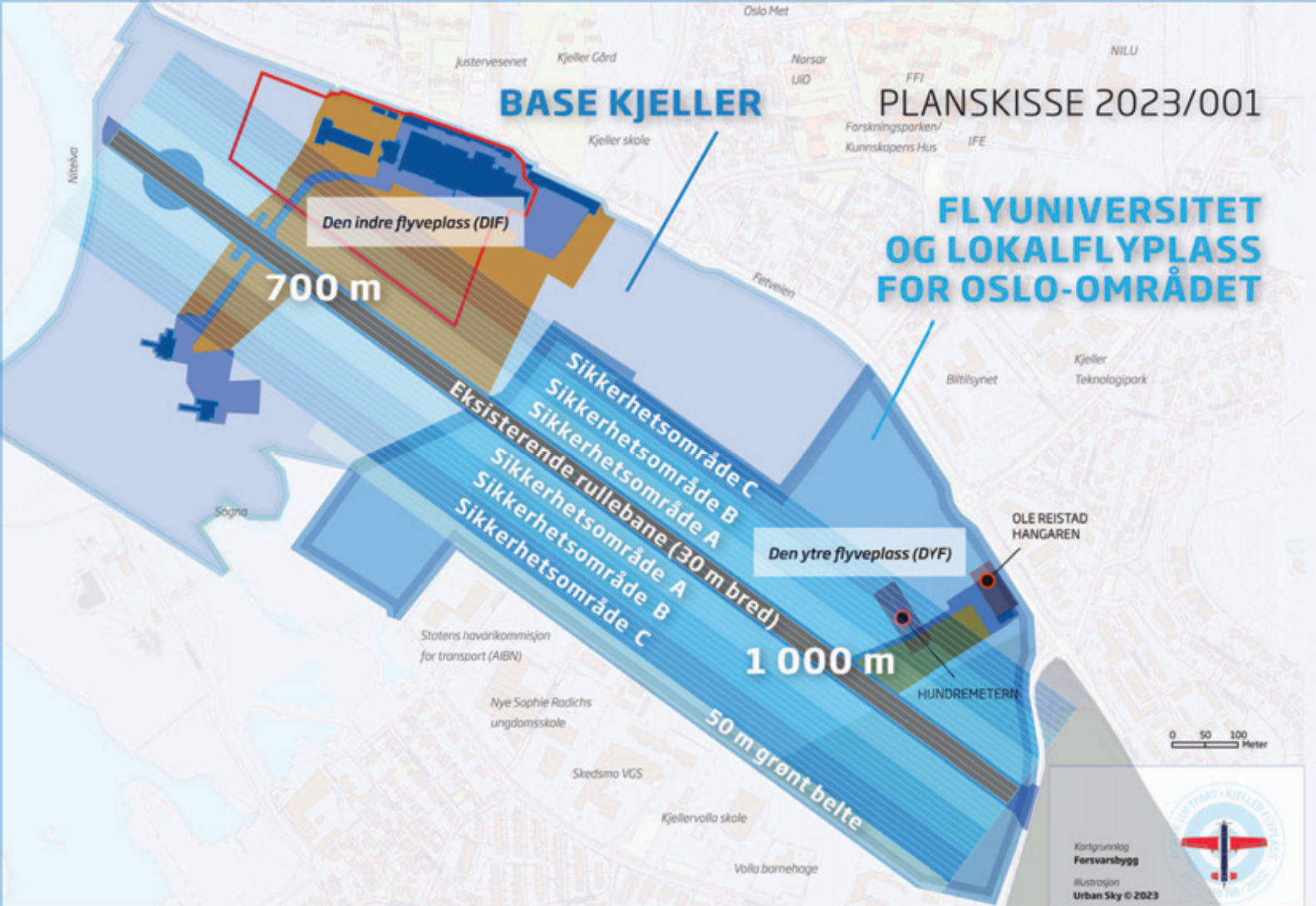
Landets eldste flyplass på Kjeller er et unikt senter og opphav til et av landets største innovasjonsmiljøer. Det historiske området har siden 2018 vært base for elektriske fly.

Fra fortid til **FRAMTID**

■ ■ Innfasingen av lav- og nullutslippsluftfart skaper nye behov og muligheter i Oslo-området.

Kjeller har vært en sandkasse for ny teknologi gjennom 111 år i Norge, siden 2018 som et senter for test og innovasjon med elektriske fly.

Anbefaler 2x130 m bred sikkerhetssone

■ ■ ROS-analysen fra Norconsult anbefaler at «avstandene mellom flyplass og bygninger økes, for eksempel med 130 eller 260 meter» for å redusere sårbarheten.

■ ■ Planskissen over viser hvordan sikkerhetssone (RSA) A (50 m), B (50 m) og C (30 m) gir plass til et 50 meter bredt grønt belte ved flyplassen nært inntil skoler og barnehage.

Storbritannias minister for stat, industri og økonomisk sikkerhet, Nusrat Ghani, med innledende foredrag under ZERAC23-konferansen på Sentralen i Oslo 20. september.
Foto: AIR24

Samferdselsminister Jon-Ivar Nygård (Ap) la fram regjeringens nye luftfartsstrategi vedtatt av Stortinget 2. mai. Ifølge regjeringen er det stort behov for en framskyndet innfasing av grønnere luftfart.
Foto: Urban Sky

«Behovet for en akselerert overgang»

■ ■ «**Behovet** for en akselerert overgang til grønnere luftfart er åpenbart» [...] «Null- eller lavutslippsløsninger for regional luftfart kan være av betydelig verdi og til og med åpne for nye markeder», ifølge Norsk Industri.

Klimaprogrammet Grønn Luftfart og Samferdselsdepartementet (SD) arrangerte **ZERAC23** i Oslo 20. sept. om virkemidler for raskere innfasing av grønn luftfart.

SD vil framskynde overgangen til avkarbonisert luftfart slik at de første kommersielle null- og lavutslippsflyene kan fases inn på kortbaneflyplassene så snart teknologien tillater det.

Resultatene fra en gjennomført høring med frist 29. sept. vil bli fulgt opp av regjeringen i arbeidet med Nasjonal Transportplan 2025-2036, som etter planen vil bli framlagt våren 2024.

Bevar fortiden. Skap framtiden.

URBAN
SKY

Framtiden er lav- og nullutslipp!

■ ■ Videreutvikling av lokal-flyplasser kan bidra til fortgang i det grønne skiftet i luftfarten, med mer dynamikk i samarbeidet om forskning, innovasjon og teknologiutvikling mellom flyprodusenter, flyselskaper, flymiljøer, academia, næringsliv og reiseliv.

■ ■ Stortinget vil styrke kortbanenettet i den nye luftfartsstrategien. Lokale flyplasser har vist seg å være verdifulle for å redde liv og redusere flomskader, som følge av uværet «Hans» i august. Tilgjengelighet har betydning for å sikre beredskap og samfunnssikkerhet.

Aquila A211 på Kjeller flyplass i 2014

FOTO: URBAN SKY

Integral S på Toulouse Francazal Airport i 2023

FOTO: AURA AERO

Isaac Newton

Isaac Newton - engelsk matematiker,
fysiker og oppfinner

Roald Amundsen

Roald Amundsen - polarforsker,
flypioner og innovatør

Wilhelm Mohr

Wilhelm Mohr - jagerpilot, generalløytnant
og landsfader i Luftforsvaret

**WINGS FOR
NORWAY**

Offisiell sponsor
av grønn luftfart
i Norge

**WINGS FOR
NORWAY**

Offisiell sponsor
av grønn luftfart
i Norge

**WINGS FOR
NORWAY**

Offisiell sponsor
av grønn luftfart
i Norge

Bli sponsor av et nytt innovasjonssenter!

■ ■ Sponsoratet for grønn luftfart inngår i **Amundsen-lauget**, inspirert av tre grunnleggende bevegelseslover fra Isaac Newton i 1687, luftfartspioneren Roald Amundsen og grunnleggeren av luftmakten i Norge, Wilhelm Mohr.

Framtiden er elektrisk. Bli med i etableringen av et nytt innovasjonssenter. Målet er å bidra til nye muligheter som skaper merverdier.

Roald Amundsen kom fra forelesningsturné i USA til Kjeller i 1913 og er Norges første flyelev. 11. juni 1914 tok han internasjonalt flysertifikat nr. 1, kalt 'patent'.

For Roald Amundsen, som i 1914 donerte skoleflyet MF S.3 Longhorn til RNoAF, var det starten på **kappløpet mot Nordpolen**. Flygervingen er et bevis på ferdigheter etter fullført trening. Den gir rettigheter til å lære mer.

Wilhelm Mohr

Gabriel Berg

Feiring av flypioneren Roald Amundsen

■ ■ 11. juni 2014 var generalløytnant Wilhelm Mohr og Gabriel K. Berg hovedpersoner i 100-årsfeiringen av Roald Amundsens oppflygning for internasjonalt flysertifikat nr. 1 her til lands. Som i 1914 ble det tur-retur fra Kjeller til Gardermoen, denne gangen også med to treningsfly fra Luftforsvaret. Piloter var Anders Håkensen i Saab Safir, Ketil Knotten i Fairchild Cornell og Hans Petter Fure i Cessna Birdog (fotofly).

Grønn luftfart starter på flyskolene

Firedoblet antall flygninger i 2050?

■ ■ Prognoser fra Eurocontrol og Clean Aviation JU i EU indikerer en mulig firedobling av flytrafikken i tiårene fram mot 2050. Norges Luftsportforbund forventer at antall allmennflygninger vil mangedobles som følge av elektrifiseringen.

Nyskapning i SKANDINAVIA

■ ■ Kartet viser et **utvalg kraftsentre** for teknologi-utvikling, utdanning, forskning og innovasjon relatert til overgangen til grønn luftfart i Skandinavia.

■ ■ I Norge kan det trekkes fram nasjonale ressurser som Innovasjon Norge, Enova, Forskningsrådet og EksFin (Eksportfinansiering Norge). Vinnova er Sveriges innovasjonsmyndighet som tilbyr finansiering gjennom Horisont Europa. Interreg Sverige-Norge er et EU-program for grenseoverskridende samarbeid.

Bergen

NORCE Norwegian Research Center
Flesland

Stavanger

Equinor, Forus, AeroNorway, Sola
Innovasjonsparken Stavanger

Kongsberg

Kongsberg Group, GKN Aerospace

Horten

Jarlsberg

Elfly Group

Norway Sandefjord, Torp

Pilot, EHC

Halden

Smart Innovation

Arendal

Kitron, Morrow Batteries, OSM Aviation

Grimstad

Sørlandets Teknologipark
UiA, Campus Grimstad

Kristiansand

Universitetet i Agder (UiA)
Campus Kristiansand

Århus

København

Lunds universitet

Malmö

Narvik

Aker, Aker Horizons, Teco 2030

Bodø

CAA - Civil Aviation Authority of Norway
Widerøe

Mo i Rana

Freyr Battery

Trondheim

NTNU, SINTEF, SIVA
Rolls-Royce Electrical Norway
Siemens Energy

Rena

TMBN Telemark Battalion
FSK The Norwegian Armed Forces' special command
The Norwegian special forces

Lillehammer

Jørstadmoen, Cyberforsvaret

Skellefteå

Northvolt Ett

Gjøvik, Raufoss

Raufoss Industripark
NTNU, Nammo

Elverum

Terningsmoen

Oslo

Avinor, Oslo Science City, UiO, NHO, LO
Oslo Science Park, Innovasjon Norge
Norges forskningsråd, Eksfin

Lysaker, Høvik, Fornebu

DNV, Norwegian

Kjeller

FFI, IFE, Kjeller Science Park, FLO
FMA Air Capacities, Kjeller airport
Kunnskapsbyen Lillestrøm
Kjeller Technology Park, KDA,
Kongsberg defence & aerospace, KAMS,
Kongsberg Aviation Maintenance Services

Rygge

Luftforsvaret, KAMS

Västerås

ABB, Northvolt, Bombardier Innovation
OSM Aviation

Stockholm

SAS, SAAB

Säve

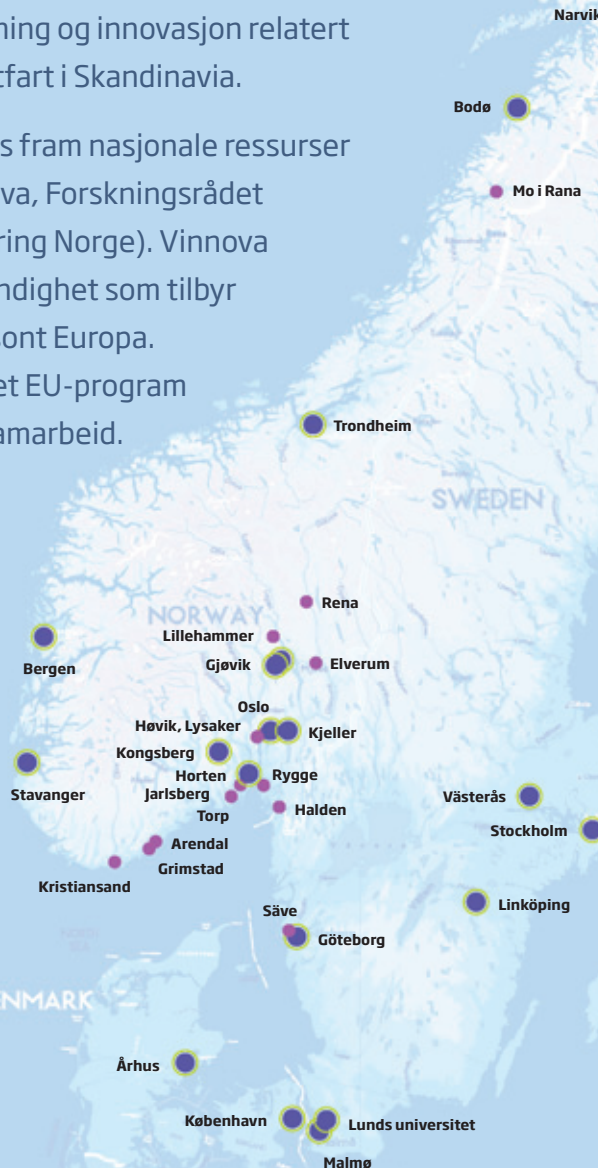
Heart Aerospace

Linköping

Saab Airport

Göteborg

Chalmers tekniska högskole
RISE Research Institutes of Sweden
Volvo

Et nettverk av KRAFTSENTRE

Fly smart. **FLY REGIONALT.**

■ ■ Antall flyreiser kan bli firedoblet fram mot 2050, med behov for flere flyplasser, ifølge estimater fra Eurocontrol og Clean Aviation JU i EU.

■ ■ En rapport fra Avinor i 2021-2022 avskriver NATO-basen på Rygge og privateide Eggemoen på Hønefoss som framtidige lokalflyplasser for Oslo-området. For første gang vurderer Avinor om Kjeller kan videreutvikles som et aktuelt og framtidsrettet alternativ som lokalflyplass.

■ ■ Valget av ny lokalflyplass står fortsatt mellom Rakkestad, Jarlsberg, Kjeller, 3. rullebane på OSL eller bygging av ny infrastruktur i nærheten av Oslo sentrum.

■ ■ Regjeringens førsteprioritet i den nye luftfartsstrategien er «en effektiv hverdag for befolkningen og næringslivet».

EGGEMOEN

JARLSBERG

OSLO

KJELLER

**RYGGE
NATO
BASE**

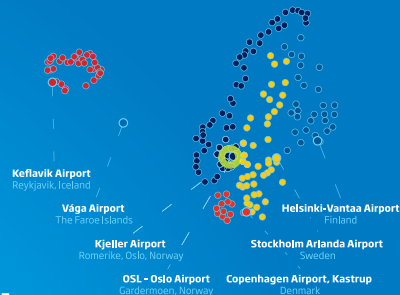
**OSL
GARDERMOEN**

HAMAR

▼▼ Nordiske flyplasser

RAKKESTAD

Ta toget til **DIN LOKALFLYPLASS**

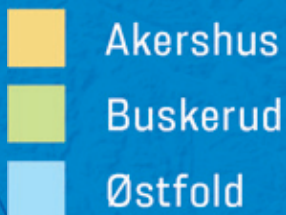
■ ■ Vil du reise mest mulig klimavennlig, kan du om få år ta toget til din lokalflyplass og gå ombord i et regionalfly med lavutslipp eller nullutslipp. De første elektriske passasjerflyene forventes i 2028-2030. Kartet viser BANE NORs toglinjer i Oslo-området sammen med eksisterende flyplasser. Framtiden er elektrisk og luftfart vil på sikt bli den grønneste, mest fleksible og raskeste måten å reise på.

Lokalflyplass for **1,4 MILL. I OSLO-OMRÅDET**

■ ■ Stortinget vedtok i 1992 nedleggelse av Fornebu og lovte samtidig ny fullgod erstatning 30-60 min. fra Oslo S. 30 år seinere er det fortsatt uavklart fra regjering og Stortinget hva som blir løsning og finansiering av en lokalflyplass for 1,4 millioner i Oslo-området.

Fylkesdeling av Viken

Bli en sponsor!

■ ■ Vi har mål om å nå store deler av Norges befolkning ved flere arrangementer og bruk av media.

Avhengig av valgt sponsepakke vil partnere og sponsorer få muligheten til eksponering og nettverksbasert verdiskapning.

- Bli en sponsor av et nytt innovasjonssenter for norsk luftfart
- Amundsenlauget - nettverk av sponsorer for innovasjon og utvikling
- Styrke mulighetene for reisende og næringslivet i hele landet
- Om EUs klimaambisjoner, aktuelle temaer og smarte energiløsninger
- Promotering via portaler og nettsider
- Stands, bannere og flagg på arenaer og arrangementer
- Bruk av 'sponsoringer' og pins fra Urban Sky
- Spesialtilbud for nedlasting av bilder fra bildeserver

For mer informasjon, kontakt Urban Sky
Mobil 900 94 157 - urbansky.no/tema/kontakt

U R B A N
SKY

«Veikart 2.0 - Grønt industriløft» ble presentert i Oslo av næringsminister Jan Chr. Vestre (bildet), Jonas Gahr Støre og Geir Pollestad.

Samferdselsminister Jon-Ivar Nygård (Ap) under SDs innspillsseminar for ny Nasjonal transportplan - NTP 2025-2036. Foto: Regjeringen

15 milliarder til nye grønne prosjekter

■ ■ **Regjeringen** bevilger 15 mrd. kroner til nye grønne prosjekter, som ble offentliggjort sammen med «Veikart 2.0 - Grønt industriløft».

Det oppdaterte veikartet inneholder 3 mrd. i ny kapitaltilførsel til Nysnø (1,85 mrd.), Siva (1 mrd.) og Investinor (150 mill.), 10 mrd. i økt garantiramme under Eksfin og 1 mrd. i økt låneramme under Innovasjon Norge og 1 mrd. kroner over fem år i tilskudd til teknologiutvikling innenfor batteriprojekter.

Ifølge regjeringen vil «et effektivt, miljøvennlig og trygt transportsystem i hele landet i 2050» utgjøre målstrukturen i Nasjonal transportplan - **NTP 2025-2036**.

Under **SDs innspillsseminar** for NTP i Oslo 13. februar 2023 sier statsråd Jon-Ivar Nygård (Ap) at to prioriteringer i NTP-en er: 1. «Ta vare på det vi har og bygg nytt der vi må» og 2. «Utnytte eksisterende kapasitet og transporttilbud bedre».

Flydagen 2023 på Kjeller flyplass

Airshow og konferanser er arenaer for eksponering

FOTO: JOHNNY LOVSTEDT

FOTO: URBANSKY

300+ LUFTFOTO AV NORSKE DAMMER

Pakketilbud til sponsorer

NB. Inntekter går til å finansiere nye utslippsfrie skolefly.

U R B A N
SKY

► urbansky.no

**LAST NED FRA
VÅR BILDESERVER**

Spesialtilbud til sponsorer,
partnere og medlemmer

NB. Inntekter går til å finansiere nye utslippsfrie skolefly.

URBAN
SKY

urbansky.no

Med lisens for å lære

■ ■ Det er behov for et akselert tempo i det grønne skiftet for å nå bærekraftsmålene, ifølge Regjeringen og Norsk Industri. Valgene vi gjør i dag har stor betydning for oppveksten til våre barn og unge. Med en «lisens for å lære» kan vi bevare fortiden og skape fremtiden.

Paris Air Show 2023 på Le Bourget flyplass

Elektrifiserte skolefly utgjør startskuddet for grønn luftfart

FOTO: AURA AERONILIS HARALD HANSEN

Ingen finansiering for Kjeller flyplass

■ ■ Med fradelingen av Viken fylkeskommune, vil antall innbyggere i nye Akershus fylkeskommune og Oslo utgjøre 1,4 millioner innbyggere. Finansminister Trygve Slagsvold Vedum (Sp) har i Statsbudsjettet 2024 ingen finansieringspakke på plass for å utvikle Kjeller som lokalflyplass i Oslo-området.

Fly the future!

Bli med i dugnaden for raskere overgang til grønn luftfart med nye muligheter for reiseliv og næringsliv for våre neste generasjoner!

U R B A N
SKY

KJELLER FLYPLASS

**Kjeller er Oslos lokale flyplass
Investér i grønn luftfart**

kjellerluftfart.no